

TILVÆKST Grovfoder nr. 5, 17. marts 2023

Indhold

- MARK
- Kvælstofprognosen 2023
- REGLER OG TILSKUD
- Opfyldelse af GLM 8 kravet – hvad kan jeg vælge?
- Beskæring af træer og buske

MARK

Kvælstofprognosen 2023

Af planterådgiver Vivi Ernstsén

Årets kvælstofprognosen lander på 0, dvs. ingen ændring, for størstedelen af jordtyperne, mens kvælstofbehovet for jordtyperne JB 5-6 og 7-9 reduceres med 5 kg kvælstof pr. ha.

Året kvælstofprognose er blevet offentliggjort denne uge. Selvom det har været en regnfuld januar, har vinterperioden som helhed været knap så nedbørsrig. N-min-analyserne viser, at der for JB 1-4 og JB 10-12 ingen korrektion skal ske, da resultatet lander på 0 kg kvælstof over hele landet. Omvendt skal der dog for JB 5-6 og JB 7-9 korrigeres med et fradrag på 5 kg kvælstof pr. ha. Prognosen er gældende for vinterkorn og vårsåede afgrøder med kvælstofbehov og omfatter såvel vandede som uvandede arealer. Kvælstofprognosen gælder ikke for vinterraps og græs, som har et højt kvælstofoptag gennem efterår og vinterperiode.

Tabel 1 Kvælstofprognosen 2023

Område/JB	JB 1-4 og 10-12	JB 5-9
Hele landet	0	-5

REGLER OG TILSKUD

Opfyldelse af GLM 8 kravet – hvad kan jeg vælge?

Af naturrådgiver Emil Grøn Jensen og planterådgiver Vivi Ernstsén

I CAP 23 reformen er der et krav, GLM 8, om udlægning af 4 % ikke-produktive arealer. Dette krav kan opfyldes med flere forskellige tiltag.

4 % ikke-produktive arealer kan opfyldes med forskellige tiltag. Visse tiltag er tidligere kendt fra andre ordninger, mens andre tiltag er helt nye. På bedriftsniveau er der ikke krav om, at der kun kan vælges bare ét tiltag, men der må gerne vælges flere. Af nye tiltag kan bl.a. nævnes småbiotoper, hvor områder kan tages ud af produktion, og der ikke skal udføres en landbrugsaktivitet. Det bør aktivt anvendes til at udtage mindst produktive arealer, som i sidste ende ikke giver indtjening til bundlinjen.

I nedenstående vil tiltagene blive opridset, og det vil blive berørt om tiltagene kan indgå i ordningerne grundbetaling (GB) og/eller GLM-8 og/eller biodiversitet & bæredygtighed (BB).

Brak

Et af de mest kendte tiltag er brak. Brak kan være udformet som slånings-, blomster- eller bestøverbrak. For alle tiltagene gælder, at der skal udføres en landbrugsaktivitet enten ved afpudsning eller ved etablering af blomster- eller bestøverbrak. Følgende er gældende for de tre typer af brak:

Slåningsbrak

- Udlægges på omdriftsarealer.
- Sidste års afgrøde kan forsætte som slåningsbrak i 2023.
- Skal afpudses en gang.
- Forårsslåning: 1. – 30. april.
- Sommerslåning: 1. august til 25. oktober.
- Det afslåede materiale må ikke fjernes fra marken.

Blomsterbrak og bestøverbrak

- Etablering skal ske senest 30. april
- Kan udlægges på alle arealtyper – dog IKKE på arealer omfattet af §3-beskyttelse, eller andre arealer, hvor der ikke må ske jordbehandling. Efter såning indgår arealet som et omdriftsareal.
- Slåning anbefales ikke, da det ved kontrol skal kunne konstateres, at der er udsået de tilladte arter.
- Fagligt anbefales det heller ikke, da de hulstænglede arter bruges til overvintring for mange insekter.
- Der skal udsås mindst to forskellige frø- og nektarproducerende planter pr. m² til blomsterbrak.
- Udsås mindst tre forskellige frø- og nektarproducerende plantearter pr. m² til bestøverbrak.
- Blandingen må ikke bestå af korn, majs, raps, kløver eller græs i renbestand eller en blanding udelukkende af disse arter. Der må gerne iblandes græs- og kløverfrø, så marken kan fortsætte som slåningsbrak efter de to år med blomster- eller bestøverbrak. Der findes færdige blomsterfrøblandinger, som overholder kravene.

Slånings-, blomster- og bestøverbrak kan anvendes til både opfyldelse af GLM 8 under GB og BB. Forpligtelsen til, at arealet er uden for produktion, gælder hele kalenderåret for brak under GLM 8 og BB. Brak udelukkende under GB skal kun holdes uden for produktion i perioden 15. marts til den 25. oktober.

GLM-søer og -fortidsminder

GLM-søer og -fortidsminder kan anvendes til opfyldelse af GLM 8 eller blot til GB.

Markbræmmer

Markbræmmer er udvidede bræmmer, som kan ligge i forlængelse af 3-meter bræmmer. Arealet kan både være slåningsbrak eller blomsterblanding. Ved isåning af blomsterblanding skal etableringen være sket inden senest den 30. april. Følgende krav skal overholdes ved anlæggelse af markbræmme:

- Kan udlægges på omdriftsarealer, og hvor som helst på marken.
- Skal årligt slås eller isås en blomsterblanding hvert andet år.
- Der må ikke ske afgræsning.
- Mellem 1-20 meter bred og mindst 10 meter mellem hver bræmme.
- Må højst udgøre 50 pct. af marken, den er beliggende på.

Ved anvendelse som slåningsbrak skal arealet afpudses senest den 25. oktober, men ikke i perioden 1. maj til 31. juli. Markbræmmer kan anvendes både til opfyldelse af GLM 8, under GB og som elementer under BB.

3-meter bræmmer langs vandløb

3 meter bræmmer langs vandløb og søer kan anvendes til opfyldelse af GLM 8 eller under GB. For bræmmer anvendt til opfyldelse af GLM 8 er følgende gældende:

- Bræmmerne må hverken afgræsses eller slættes.
- Dog skal bræmmerne afpudses minimum en gang årligt i perioden 15. marts til 25. oktober.

Anvendes 3-meterbræmmen i stedet under grundbetalingsordningen er følgende gældende:

- Plantedækket skal slås mindst én gang i perioden 1. juni til 25. oktober. Afgræsning er også en mulighed.
- Der må gerne isås en blomsterblanding, dog må arealet ikke jordbehandles i forbindelse med såning.

Markkrat

Markkrat er en betegnelse for en klynge af træer placeres på et omdriftsareal. Det er ikke alle klynger af træer, der kan indgå, som markkrat, da forskellige krav skal være overholdt for at kunne få betegnelsen markkrat. Markkrat kan anvendes som GLM 8 element, hvis følgende er opfyldt:

- Kronedækningen af træer og/eller buske i markkrattet skal udgøre mindst 75 %.
- Skal være på luftfotos i IMK fra 2022.
- Udgør et sammenhængende areal på 0,01 – max. 0,5 ha.
- Det korteste / smalleste led skal minimum være 10 meter bred.
- Helt omsluttet af 5 meter tilskudsberettiget mark i omdrift.
- I forlængelse af markkrattet må der gerne tegnes en småbiotop, f.eks. mellem markkanten og -krattet.
- Ej indberettet som lavskov i 2022.

Derudover kan følgende muligheder yderligere anvendes ved markkrat:

- Markkrattet må gerne være en del af et sammenhængende GLM 8 element med f.eks. småbiotoper og GLM-søer/fortidsminder. Det samlede areal må ikke overstige 1 ha.
- Ved anlæggelse af andre nærtliggende GLM 8 elementer, skal der mindst være 5 meter imellem elementerne.
- Markkrattet må gerne afgræsses, så længe det ikke beskadiger eller fjerner træer og/eller buske.
- Ved korrekt oprettelse af markkrattet, vil arealet forsat være tilskudsberettiget, hvis det omkringliggende areal bliver permanent græs eller lavskov.

Figur 1 Eksempel på markkrat i omdriftsmark (Kilde: IMK; Landbrugsstyrelsen)

Småbiotoper

Som noget nyt er der i CAP 23-reformen mulighed for etablering småbiotoper. Småbiotopen kan have flere forskellige funktioner og må både stå helt uberørt, men også aktivt tilplantes eller tilsås. Til småbiotopen knyttes forskellige muligheder og krav afhængigt af, hvilken ordning den anvendes til opfyldelse af. I tabel 2 er kravene opstillet set i forhold til den enkelte ordning, som småbiotopen kan indgå til opfyldelse af.

Tabel 2 Regler og tilskud vedr. småbiotoper.

	Grundbetaling	GLM 8 kravet	Biodiversitet og bæredygtighed
Størrelse [ha]	0,01-1,00	0,01-1,00	0,01-1,00
Andel af mark	Maks. 20%	Maks. 50 %	Op til en hel mark
Placering	Alle arealtypen	Jord i omdrift	Alle arealtypen ¹⁾
Landbrugsaktivitet	Alle aktiviteter må udføres	Ingen aktiviteter er tilladt	Ingen aktiviteter er tilladt
Varighed	Kan ændres i løbet af året	Fastlagt hele året	Fastlagt hele året
Indtegning i IMK	Mindre præcis indtegning	Præcis indtegning	Præcis indtegning
Kvælstofnorm	Ingen	Ingen	Ingen
Tilskudsstørrelse [kr./ha]	GB: 1.900	GB: 1.900	GB + BB: 1.900 + 2.740 = 4.640

1) Hvis arealet er §3-beskyttet, kan der ikke søges biodiversitet og bæredygtighed på arealet.

Småbiotop søgt under grundbetalingsordningen

I denne ordning kan småbiotopen bruges på områder af marken, hvor det kan være svært at dyrke området. Det kan f.eks. skyldes våde eller oversvømmede områder. Ved indtegning af småbiotopen, kan arealet stadig modtage grundbetaling, selvom det ikke er muligt at udføre en landbrugsaktivitet. Skulle det alligevel være muligt at dyrke arealet, må landmanden gerne dette. Med andre ord må småbiotopen under grundbetalingsordningen gerne bruges til produktion, men det kan også helt undlades.

Småbiotop søgt til opfyldelse af GLM 8 kravet

Småbiotopen skal indtegnes på omdriftsarealer, og må maksimalt udgøre halvdelen af marken. Der må ikke ske nogen produktion på arealet, hvilket betyder, at arealet på intet tidspunkt må slås – heller ikke brakpudses eller lave stisystem med en plæneklipper. Der må gerne være trampestier. Det er muligt aktivt at plante eller tilså småbiotopen under den forudsætning, at det ikke er med henblik på produktion. Det betyder, at en tilplantning med f.eks. ren sitkagran eller udsåning af majs i renbestand ikke vil blive accepteret som en småbiotop af Landbrugsstyrelsen ved et kontrolbesøg. En småbiotop kan ikke bestå af små klynger af træer og buske, som fremgår af tidligere luftfotos.

Småbiotop søgt under biodiversitet og bæredygtighed

Som ved småbiotoper til opfyldelse af GLM 8 kravet gælder de samme krav i bioordningen biodiversitet og bæredygtighed. I modsætning til småbiotoper under ordningen 'GLM 8 krav' må småbiotopen gerne udlægges på permanente græsarealer medmindre arealet er §3-beskyttet. Der gives et forhøjet tilskud på 2.740 kr./ha. Ønsker du ikke, at småbiotopen med tiden bliver omfattet af naturbeskyttelseslovens §3, kan du søge en permanent genopdyrkningsret på arealet. Ansøgningen skal indsendes til kommunen.

Småbiotop som vildt- og bivenligt tiltag

En småbiotop er ideel som vildtstrib og følgende muligheder er gældende:

- Består vildtstriben af blomstrende urter uden produktionsafgrøder, kan småbiotopen både bruges som GLM 8 element, bioordningen 'Biodiversitet og bæredygtighed' og under grundbetalingsordningen. Det samme areal kan kun tælle med i en ordning pr. år.
- Er småbiotopen en vildtstrib bestående af produktionsafgrøder, skal småbiotopen anmeldes under grundbetalingsordningen.
- Bruges småbiotopen som vildtstrib under GLM 8 kravet eller i bioordningen 'Biodiversitet & bæredygtighed', må der IKKE slås spor i striben. Det skyldes kravet om ingen produktion og landbrugsaktivitet.
- Bruges småbiotopen som vildtstrib under grundbetalingsordningen, må der gerne slås spor i striben.

Andre muligheder med småbiotoper

Ved at småbiotopen gerne må tilplantes med træer og buske, er der mulighed for at etablere områder med mindre skov på ejendommen eller bedriften og forsat modtage tilskud, hvis det anmeldes som en småbiotop hvert år. Det er muligt at søge tilskud til træer og buske gennem Naturstyrelsens "Plant for vildtet". Læs mere herom på Naturstyrelsens hjemmeside. Inden igangsættelse af et projekt, skal følgende undersøges:

- Strider tilplantningen imod eventuelle krav fra kommunen.
- Er tilplantningen under 0,5 ha, er der ikke tale om skov, hvis bredden er mindre end 20 meter. Stykket må derfor godt etableres i et område udpeget som uønsket til skovrejsning.
- Ligger arealet indenfor åbeskyttelseslinjen eller i et naturbeskyttet område, må der i ingen tilfælde plantes skov. Kontakt en af SAGRO's naturrådgivere for yderligere information.

Hvis småbiotopen bruges som GLM 8 element eller i bioordningen 'Biodiversitet og bæredygtighed', må der IKKE renholdes efter træer og buske er blevet plantet.

Udover aktiv tilplantning af småbiotopen, kan småbiotopen også etableres som et vådområde eller vandhul. Ligesom ved "Plant for vildtet" kan der også søges om tilskud til etablering af vådområdet eller vandhullet hos Naturstyrelsen. Læs mere herom på Naturstyrelsens hjemmeside.

Beskæring af træer og buske

Af planterådgiver Vivi Ernstsén

Træer og buske, som ER RODFÆSTET i markblokken må ikke beskæres i perioden 15. marts til 31. juli grundet fuglenes yngletid. Markblokkene kan ses på kortmaterialet fra EU-ansøgningen. Dette betyder, at har du buske eller træer midt i en støtteberettiget mark, bør du være varsom med at beskære træer og buske i perioden 15. marts til 31. juli. Hvis du er i tvivl om, hvorvidt træer og buske er rodfæstet i markblokken eller ej, kan du kontakte din planterådgiver, som kan se kortet i en større format.